

Nakrar vanligar sjúkur.

Fyribyrging og viðgerð.

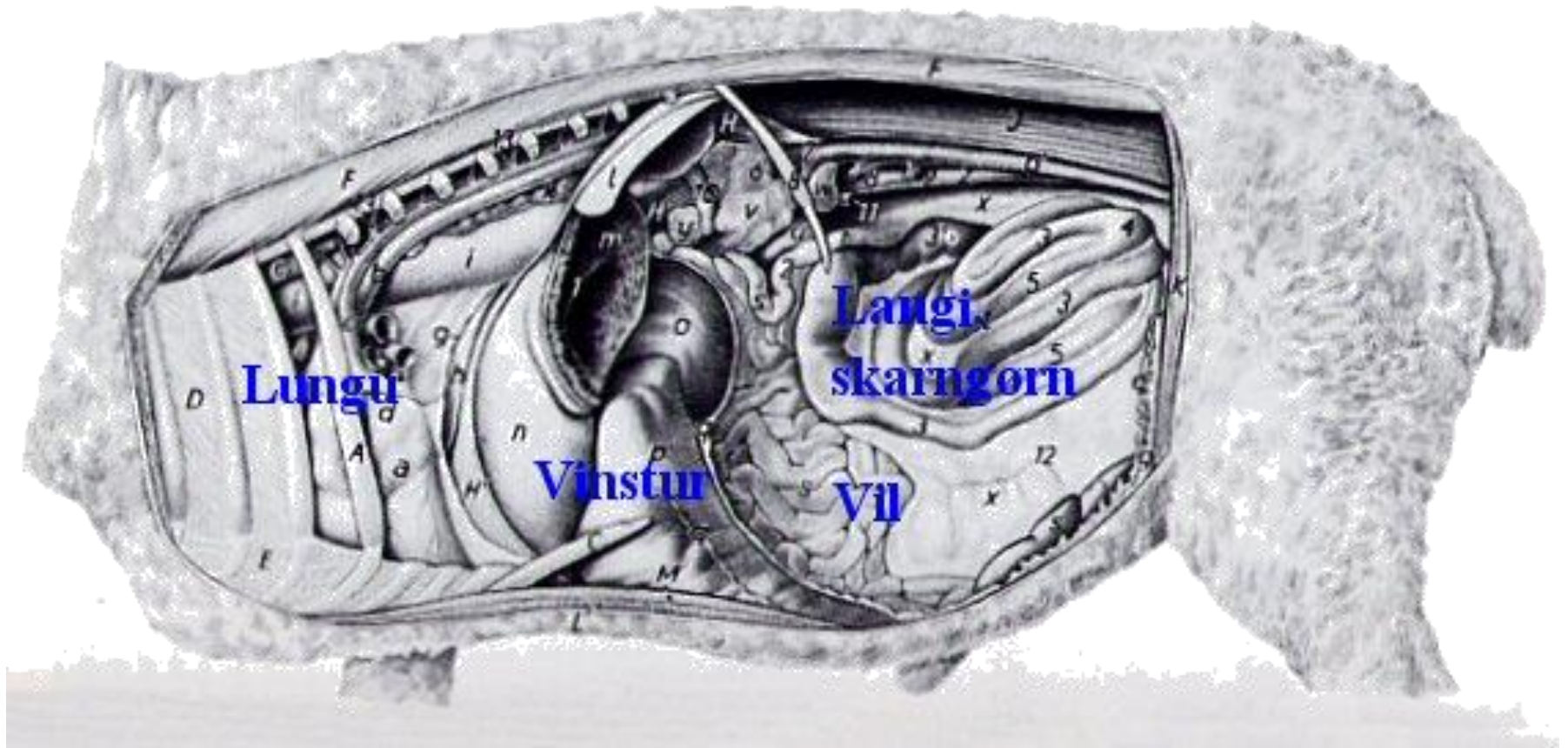
Seyður, ovis aries.



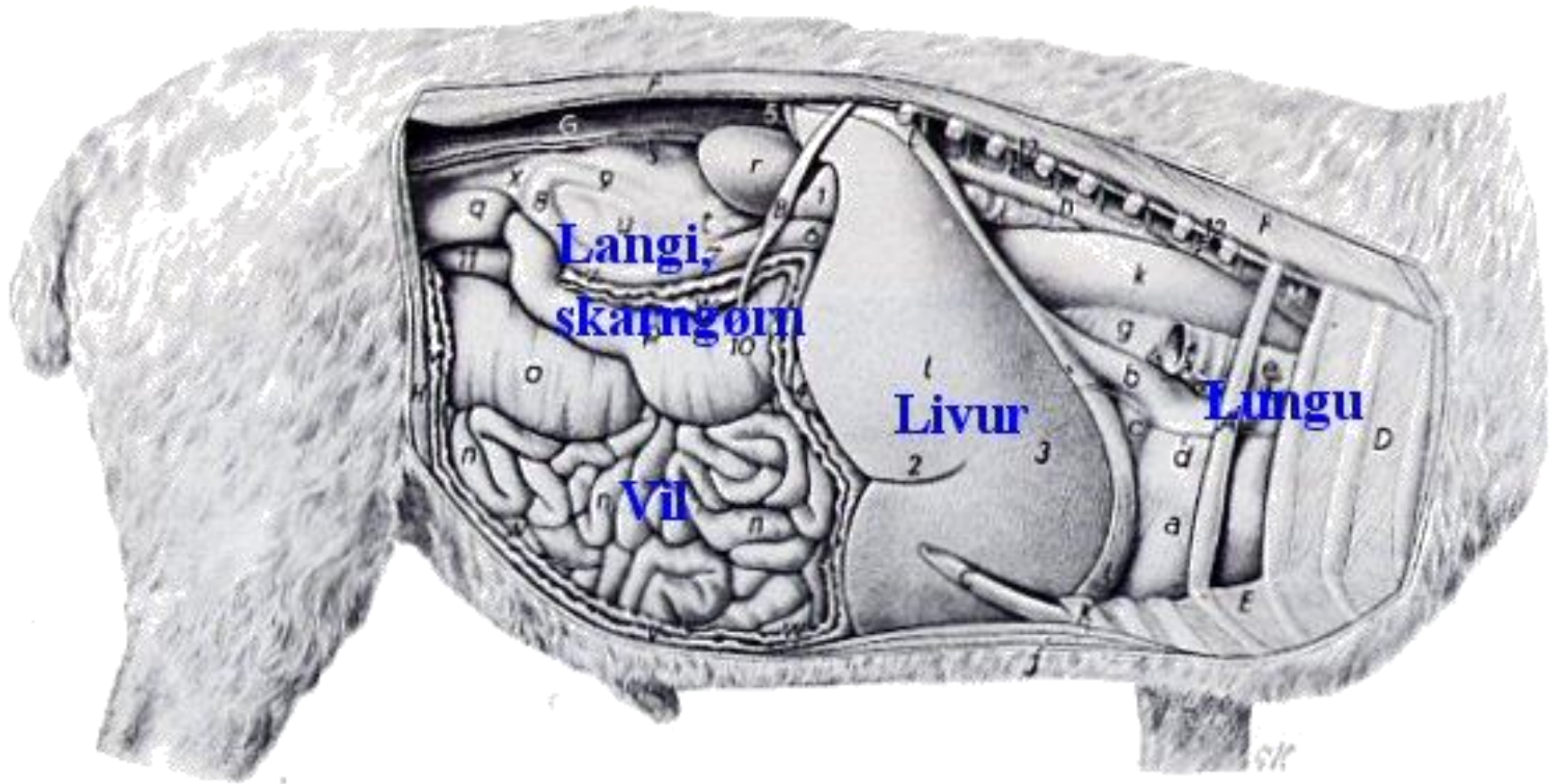
Sníkar



Vinstra síða



Høgra síða



Rundormur í vinstur og gørnum

Eyðkenni: Ringir at síggja.

½ - 2 cm langir.

Eggini eru umleið 0,1 mm.

Vertur: Seyður, serliga lomb.

Í rovuni í vinstrini og gørnunum.

Gera skaða á rovuna.



Sjúkueyðkenni: Vánaligur trivnaður. Ringur matarlystur. Seyðurin fær innrið.

Mótstöðuføri: Gott, men heldur ikki fyri nógvari smittu.

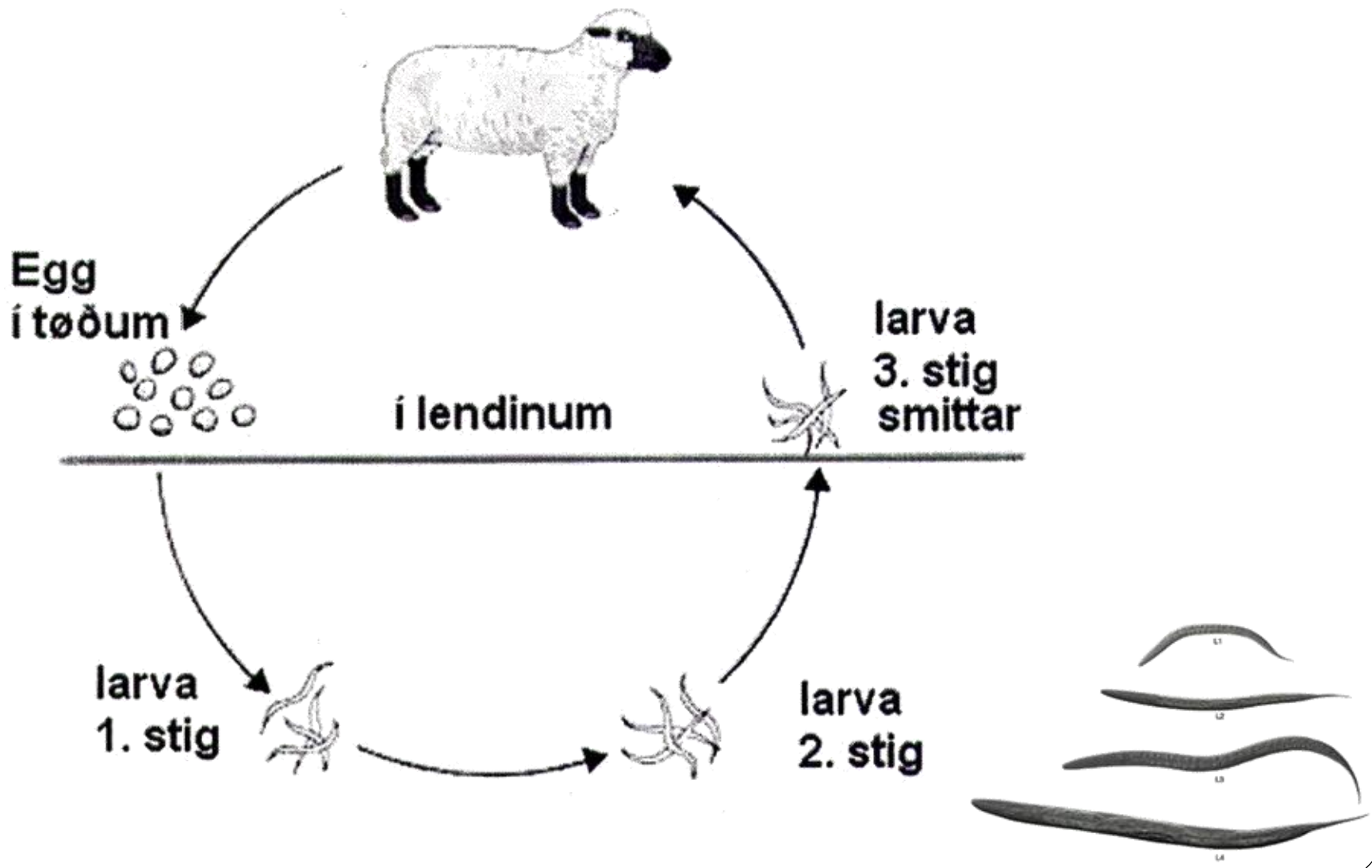
Rundormur í vinstur og gørnum



Ringrás.

50 - 100 egg um dagin.

Lívringrás rundormum



Rundormur í vinstur og gørnum

Teladorsagia



Rundormaegg



Oesophagostomum



Nematodirus



Trichuris

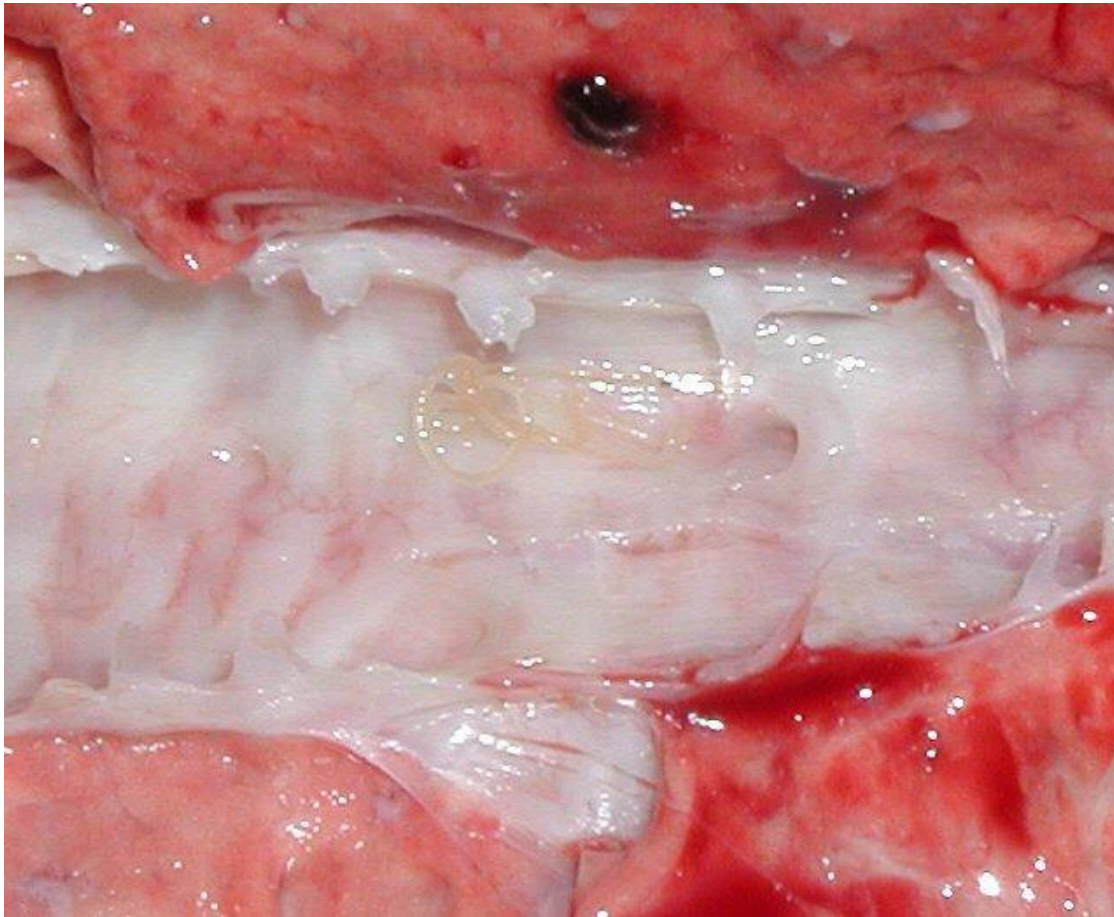


Chabertia



Tann stóri lungaormurinn

Dictyocaulus filaria



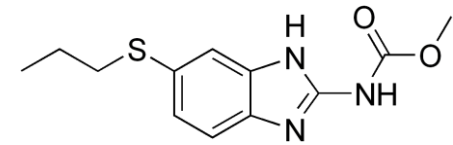
Tann lítli lungaormurin

Müllerius capillaris



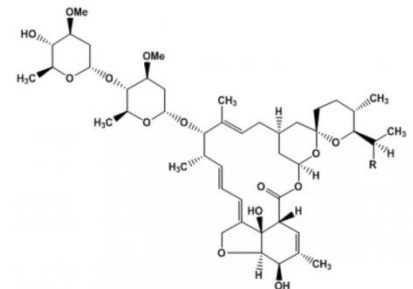
Viðgerð fyri rundorm

- Endospec, *Albendazole*



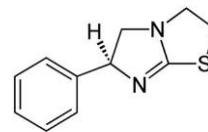
Albendazole

- Noromectin, *Ivermectin*

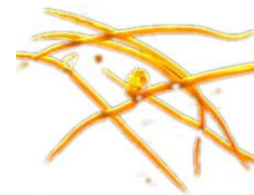


Ivermectin

- Combinex, *Levamisol* - *Triclabendazole*



Levamisol



Bendilormur í vilum

Moniezia expansa

- **Eyðkenni:** Upp í 2 metrar langur. 1,5 cm breiður.
- **Mótstöðuføri:** Gott, so serliga lomb hava hendan ormin.
- **Týdningur:** Ikki vanliga roknaður fyri at hava týdning fyri trivnaðin hjá seyðinum.

Bendilormur – *Moniezia expansa*

Mottan við smittu
etin av seyði

Bendilormur í seyði



Egg við tødum



Smitta í mottu



Smitta í mottu

Etið av mottu

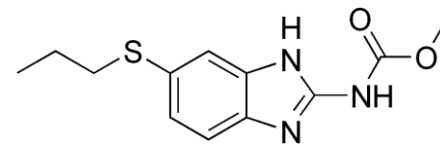
Bendilormur í vilum

Moniezia expansa



Viđgerđ fyri bendilorm – Moniezia expansa

- Endospec, *Albendazole*



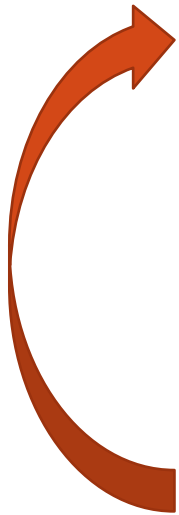
Albendazole

Bendilormur hjá hundi - *Taenia hydatigena*

Etin av hundi



Egg við skarni



Vatnbløðra í
livur og netju

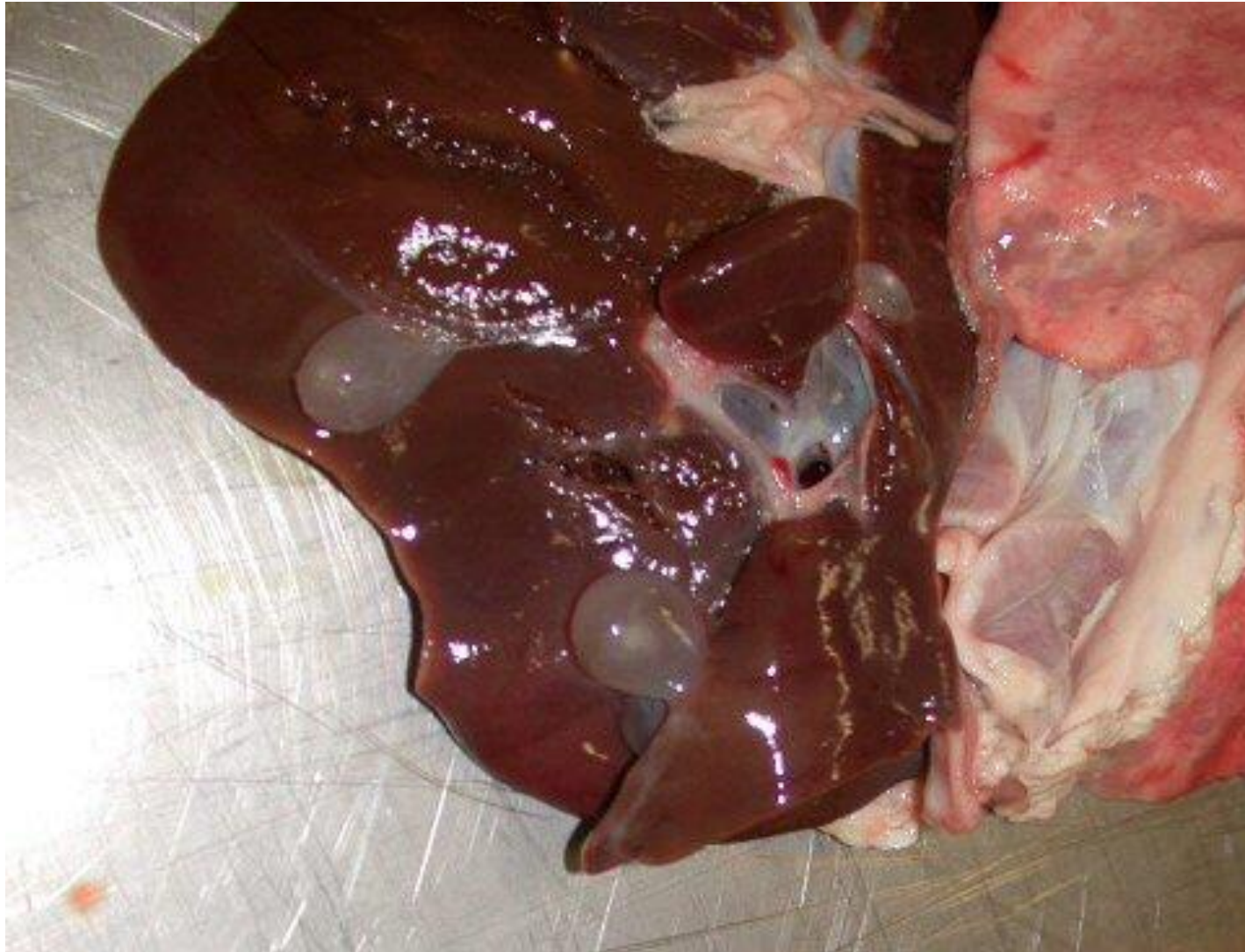


Etið av seyði

Vatnbløðra hjá seyði - *Cysticercus tenuicollis*

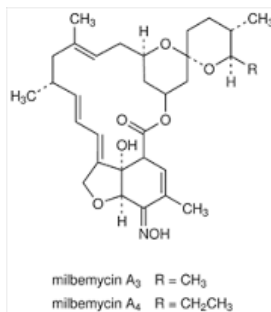
Bendilormacysta (vatnbløðra)

Cysticercus tenuicollis (*Taenia hydatigena*).

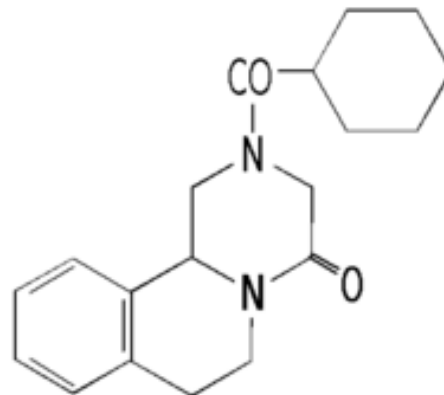


Viðgerð fyrri *Taenia hydatigena*

- Milbemax (*Praziquantel*, *milbemycinoxim*)
- Droncit (*Praziquantel*)



Praziquantel



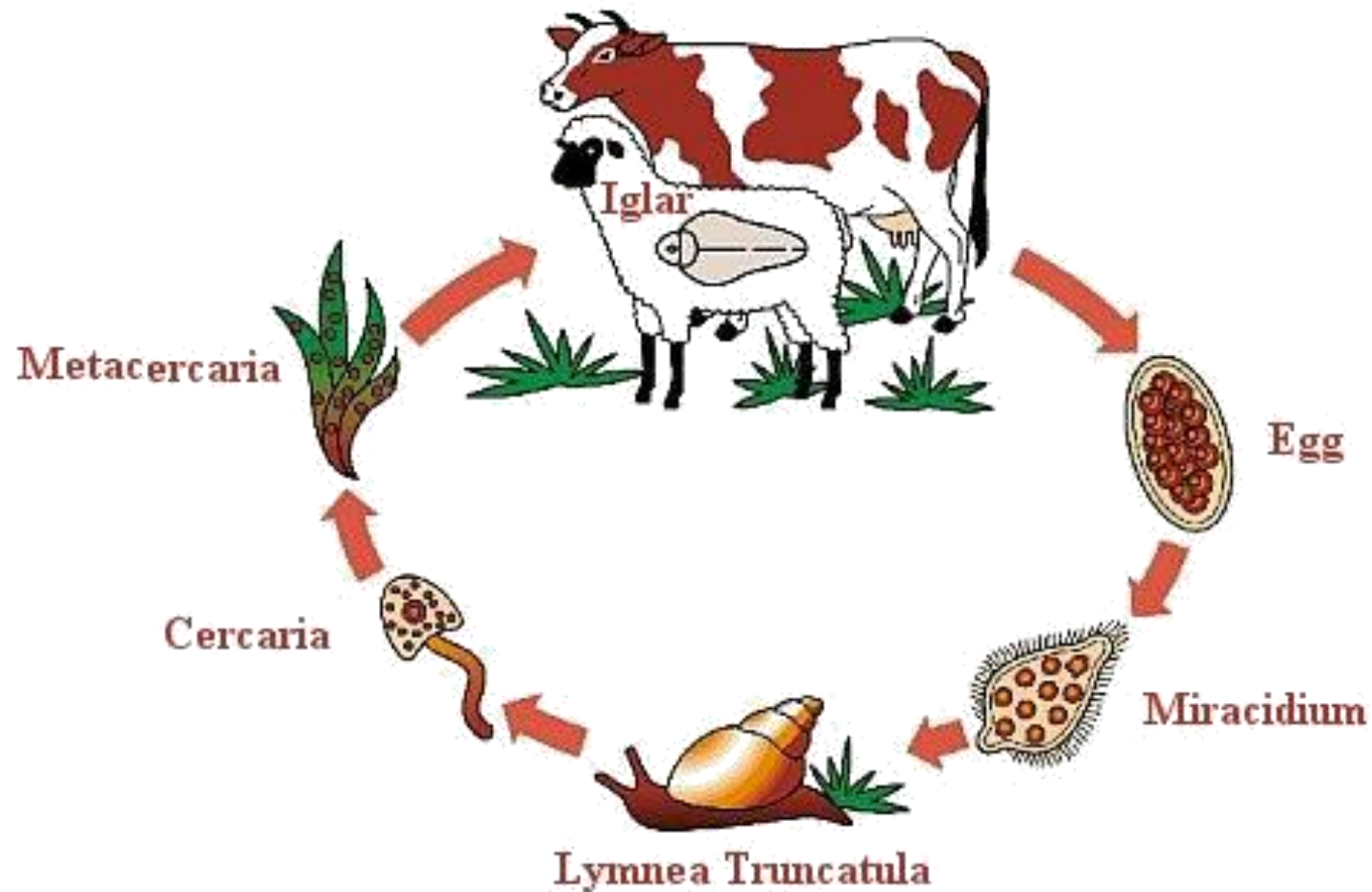
Iglar í livur (vatn ella leysavatn)

Fasciola hepatica

- Sera vanligt fyrr. Stórur trupulleiki.
- Nú knapt so vanligt, har sum viðgjørt verður.
- Sæst bert hjá seyði, sum heldur til í vátlendi.
- Ikki oman fyri 100 m hædd.



Lívringrás hjá *Fasciola hepatica*



Iglar í livur (vatn ella leysvatn)

Fasciola hepatica



Iglar í livur (vatn ella leysavatn)

Fasciola hepatica



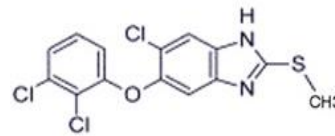
Iglar í livur

Fasciola hepatica



Viðgerð fyrri iglasótt

- Combinex, *Triclabendazole* – *Levamisol*

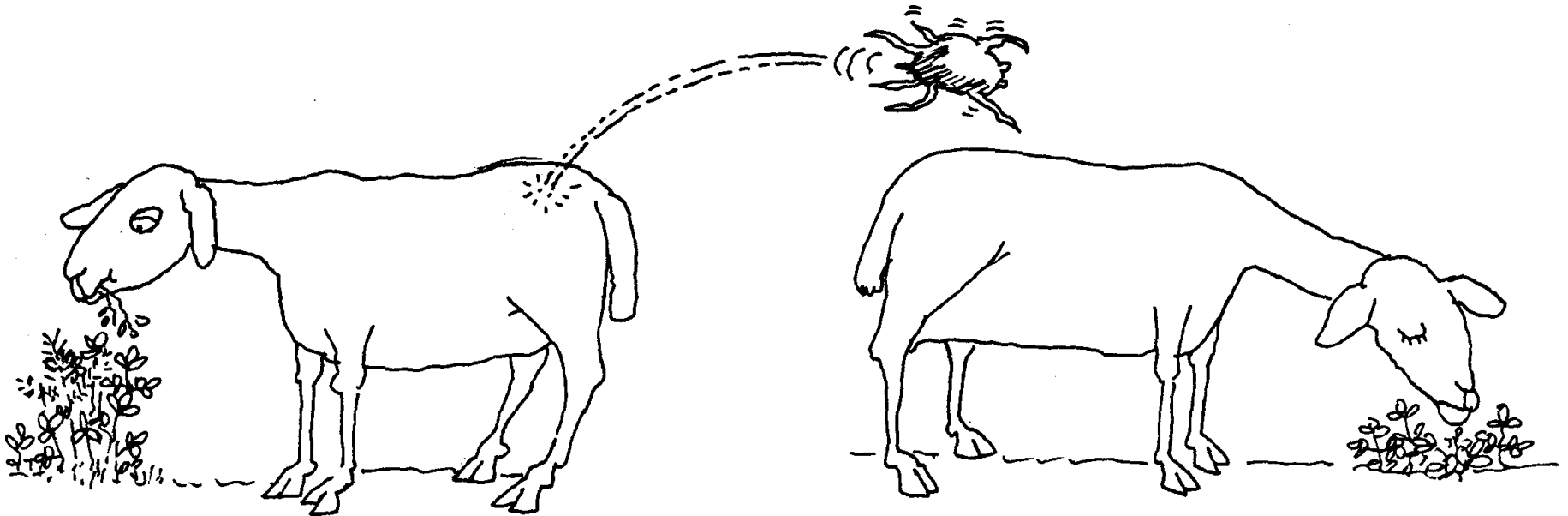


Triclabendazole

- Endospec, *Albendazole*

Útvortis sníkar

- 1. Lýs og flugur
- 2. Mottur



Førilús

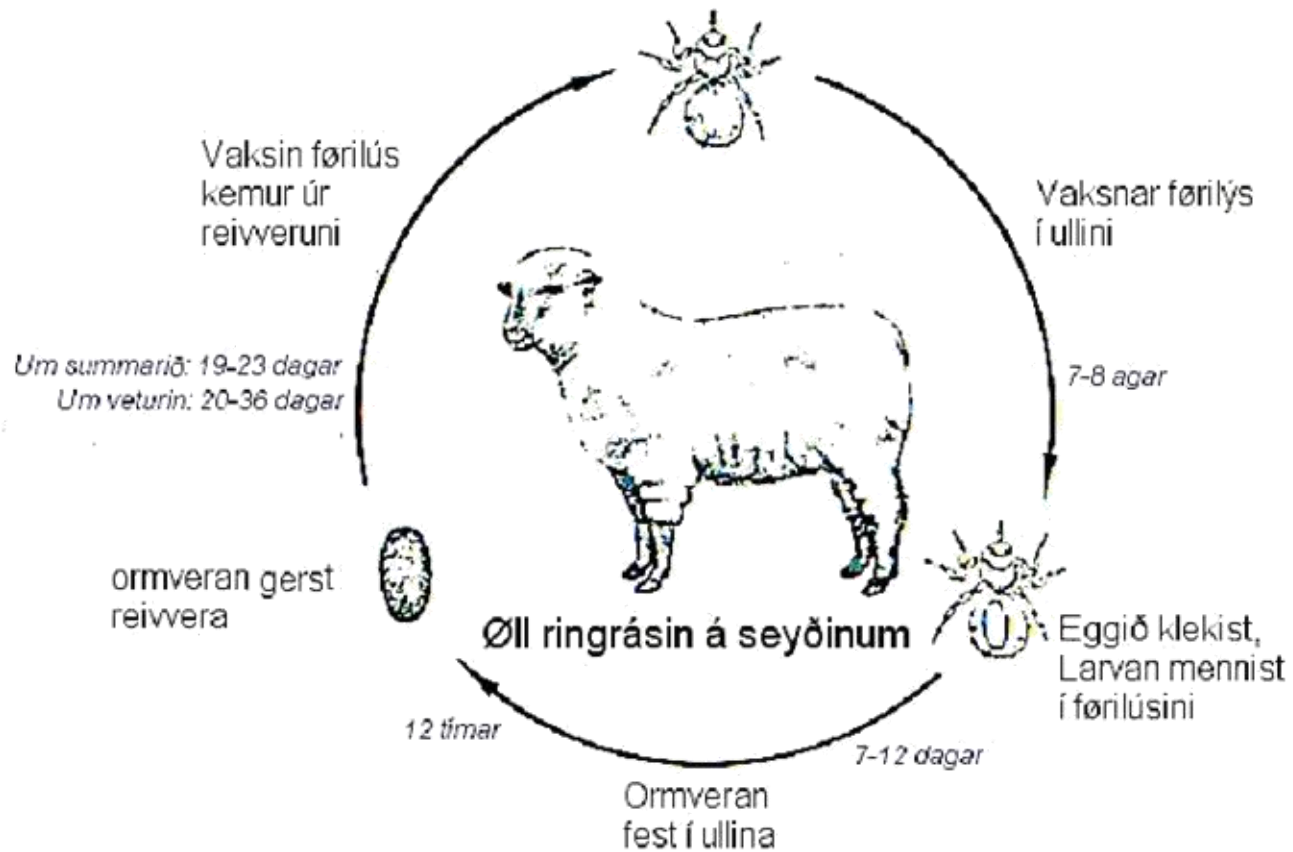
Melophagus ovinus

5 mm



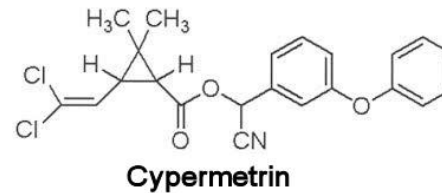
Førilús

Melophagus ovinus



Viðgerð fyrri fòrilús

- Crovect, *Cypermectrin*



- Noromectin, *Ivermectin*

Skrubbmotta

Psoroptes ovis

Motta, lítil, sæst illa við berum eygum.
0,25-0,4 mm lang. 8 bein.



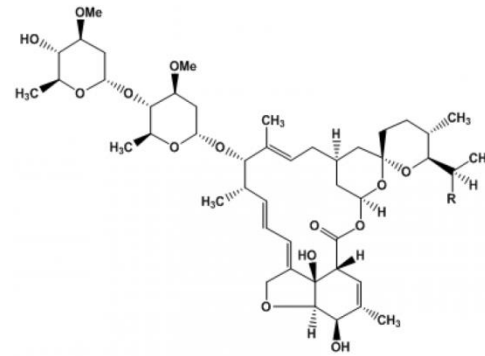
Skrubbmotta

Psoroptes ovis

- Eyðkenni: Kláar sær og missir ull.
Skinnið verður flusut og skurvut.
Seyðurin verða illa fyri og kann
doyggja. Vanligt er tó eisini, at seyðurin
eingi tekin vísir.
- Lívsringrás: Øll ringrásin á seyðinum, larva,
nymfa og vaksin.
Eitt lívsumfarð tekur 12 dagar.

Viðgerð fyrri skrubbb

- Noromectin, *Ivermectin*



Ivermectin

Aðrar sjúkur hjá seyði.



Bakteriusjúkur

- Bráðsótt, Braxy
- Lambablóðsótt, Pulpy kidney
- Garnasótt, Paratuberculosis
- Heilasótt, Listeriosis

Clostridiur

Clostridiur

Mycobacterium

Listeria



Illustration: Don Smith

Bráðsótt , *Braxy*

Orsök: *Clostridium septicum*.

Anaerob jarðarbakteria, ger gróðkorn, sporar.

Bakterian í vinstrini ger eiturevni. Fryst fóður skundar undir toksingerðina.

Aldursbólkur: Lomb 3-8 mánaðir gomul. Hendinga eldri seyður.

Eyðkenni: Seyðurin tivar, týsnar og fær kolikherðindi og liggur skjótt avveltur og doyr í krampaherðindum.

Uppskurður: Vinsturrovan er blóðlopin, reyð. Eyðkendur luktur, sokallaður bráðsóttarroykur, gongur at rovinum.

Bráðsótt , *Braxy*



Lambablóðsótt, blóðsótt, *Pulpy Kidney Disease*

Orsök: *Clostridium perfringens* *typa D.*

Bakterian í vinstrini. Ger eiturevni. Kolhydrat, so sum mjólkarsukur er ein fyrtireyt fyri bakteriunøring.

Tí oftast hjá trivaligum lombum undan góðum óm.

Aldursbólkur: Lomb 2-3 dagar gomul, tó eisini eldri lomb, ovetið kraftfóður.

Eyðkenni: Lombini týsna, tiva og fáa krampaherðini og doyggja brádliga.

Uppskurður: Nýruni dökk og bleyt.

Lambablóðsótt, blóðsótt, *Pulpy Kidney Disease*



Vanligt nýra og sjúkt nýra

Koppseting fyri bráð- og blóðsótt

➤ Covexin 8

- *C. perfringens* Type B & C (β) toxoid
- *C. perfringens* Type D (ϵ) toxoid
- *C. haemolyticum*
- *C. chauvoei* whole culture
- *C. novyi* Type B toxoid
- *C. septicum* toxoid
- *C. tetani* toxoid



Koppseting fyri bráð- og blóðsótt

➤ Covexin 8

- Undan lembing: allur seyðurin verður koppsettur minst eina ferð um árið, 2-8 vikur undan lembing.
- Í áseyðaroyting: øll lomb verða koppsett.
 - lomb undan ikki koppsettum óm. Eldri enn 2 vikur.
 - lomb undan koppsettum óm. 8-12 vikur gomul
- Í klipping (um heystið): øll sleppingar-, brund- og heystlomb verða koppsett.

Rátt verður eisini til at koppseta veðrar uppáftur.

Garnasótt, *Paratuberkulosa*, *Johnes Disease*

- **Orsök:** Mycobakterium paratuberculosis.
Ígerðartíðin long, upp í fleiri ár.
Vilini trútna, og rovan litast gul.
- **Aldursbólkur:** Seyður 1½ vetur og eldri, vanligast 3-5 vetur gamal.
- **Eyðkenni:** Vantandi trivnaður, og at enda skiftandi innrið, kaldarak og deyði.
- **Viðgerð:** Eingin
- **Fyribyrging:** Koppseting. Sleppingarlomb og brundlomb verða koppsett eina ferð - á heystfjallinum.

Garnasótt, *Paratuberkulosa*, *Johnes Disease*



Viljarendi (ileum) aftur móti langa av seyði sum er deyður av garnasótt, *Paratuberculosis*, *Johnes Disease*

Koppseting fyri garnasótt



Mycobacterium paratuberculosis inaktiveraðar
bakteriur, strain 316F

➤ Í klipping - um heystið: øll sleppingar-, brund-
og heystlomb verða koppsett.

Seyðurin verður ikki koppsettur upp aftur.

Heilasótt (*høvuðsótt*), *Listeriosis*

Orsök: *Listeria monocytogenes*.

Jarðarbakteria. Smittar serliga við súrhoyggi.

Aldursbólkur: Seyður í øllum aldri, tó mest yngri seyður.

Eyðkenni: Fepur, hellur vanga, melur, slevar, avveltur, krampaherðindi.

Heilasótt (*høvuðsótt*), *Listeriosis*



Seyður við heilasótt

Heilasótt (*høvuðsótt*), *Listeriosis*



Seyður við heilasótt

Heilasótt (*høvuðsótt*), *Listeriosis*

Viðgerð: Antibiotika skjótast til ber.
Antibiotika í stórum dosum.
Nuflor®, *Florfenicol*
Mamyzin®, Penethaone, *Penethamat*

Fyribyrging: Turt hoyggj. Gott, væl hagreitt súrhoyggj.
Ringt súrhoyggj skal fyribeinast, so at seyður ikki sleppur at tí.

Fyribyrgjandi viðgerð eftir árstíð

Noromectin®vet, *Ivermectin*

Endospec®, *Albendazole*

Combinex®, *Levamisole og Triclabendazole*

Milbemax®, *Milbemycinoxim, praziquantel*

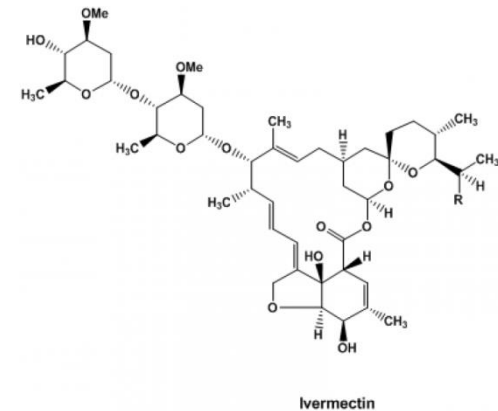
Covexin 8®, *C. perfringens Type D toxoid, C. septicum toxoid*

Gudair® *Mycobacterium paratuberculosis, inaktiveraðar
bakteriur*

2-8 vikur undan lembing í mars-apríl

➤ Noromectin® vet, ivermectin

- Rundormur í vinstur og vilum: *Teladorsagia*, *Trichostrongylus*, *Nematodirus*, *Chabertia* og *Oesophagostomum*.
- Inhiberaðar larvur av *Teladorsagia*.
- Lungaorm: *Dictyocaulus filaria*. Kanska *Müllerius capillaris*
- Skrubb: *Psoroptes ovis*



2-8 vikur undan lembing í mars-apríl

➤ Endospec[®], *albendazole*

- Rundorm í vinstur og vilum: *Teladorsagia*, *Trichostrongylus*, *Nematodirus*, *Chabertia* og *Oesophagostomum*.
- ? Inhiberaðar larvur av *Teladorsagia*.
- Lungaorm: *Dictyocaulus filaria*. Kanska *Müllerius capillaris*
- Bendilormur: *Moniezia expansa*.

2-8 vikur undan lembing í mars-apríl

➤ Covexin 8®

- *C. perfringens* Type D (ε) toxoid (≥ 7.6 U)
- *C. septicum* toxoid (≥ 4.6 U)

Allur seyðurin
verður koppsettur



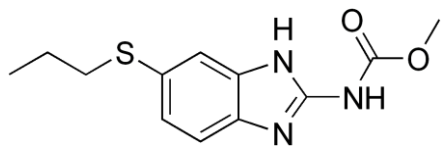
Áseyðaroyting - í juli

- Viðgerð fyri orm í vinstur, vilum og lungum.

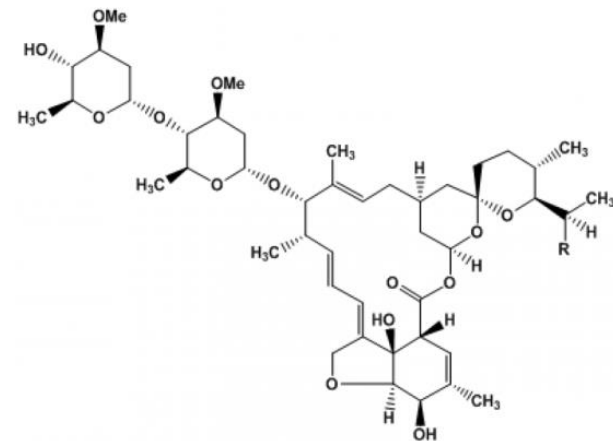
Endospec® , *Albendazole* ella

Noromectin® , *Ivermectin*

Allur seyðurin verður viðgjørdur.



Albendazole



Ivermectin

Áseyðaroyting - í juli

➤ Covexin 8®

- *C. perfringens* Type D (ε) toxoid (≥ 7.6 U)
- *C. septicum* toxoid (≥ 4.6 U)

Øll lombini verða
koppsett fyri bráð-
og lambablóðsótt



Heimaseyður um summarið

- Viðgera tvær ferðir um summarið, hóskaði um Jóansöku (s.p. júní) og um Ólavsöku (s.p. júlí).
- Eisini viðgerð í samband við flyting frá einum øki til annað.
- Seyðurin verður viðgjørdur við Endospec® ella **Noromectin®**.
- Øll lombini verða koppsett fyri bráð- og lambablóðsótt: **Covexin 8®**



Klipping - um heystið

- Viðgerð fyri iglar og fyri orm í vinstur, vilum og lungum:
Combinox®, *Levamisole* og *Triclabendazole*.
- Viðgerð fyri smáar lýs, førilýs.
Sokallað "Pour-on" viðgerð:
- **Crovect®**, *Cypermethrin*. !Drepur ikki skrubb. Tí kann verða neyðugt at viðgera (inniseyð) við evni, sum drepur skrubb:

Noromectin®, *Ivermectin*.



Klipping - um heystið

➤ Covexin 8®

- *C. perfringens* Type D (ε) toxoid (≥ 7.6 U)
- *C. septicum* toxoid (≥ 4.6 U)

Øll sleppingar-,
brund- og
heystlomb verða
koppsett.



Klipping - um heystið



- Inaktiveraðar *Mycobacterium paratuberculosis*

Øll sleppingar-,
brund- og
heystlomb verða
koppsett.

Um jólini

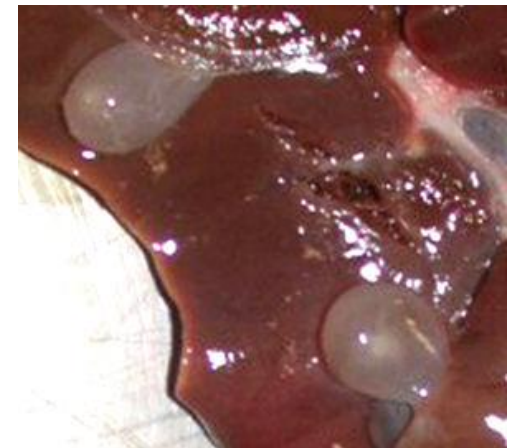
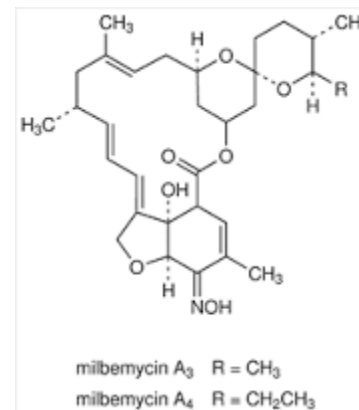
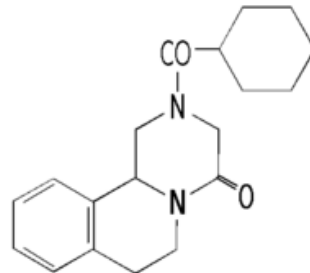
- Allir hundar eiga at vera viðgjördir fyri bendilorm fyri at minka um vatnbløðrufongdina í seyðinum.

Milbemax®, *Milbemycinoxim*, *praziquantel*

Droncit®, *Praziquantel*



Praziquantel



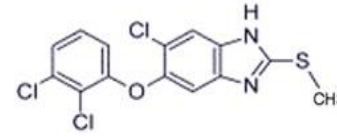
Takk fyri áhugan



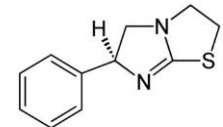
www.djoralaeknin.com



Viðgerð fyri livurigliar



Triclabendazole



Levamisol

- Viðgerð fyri iglar og fyri orm í vinstur, vilum og lungum. *Combinex, Levamisole og Triclabendazole.*
- Triclabendazole drepur øll stig av iglum í seyðinum. Tó ikki egg.

Care should be taken to avoid the following practices because they increase the risk of development of resistance and could ultimately result in ineffective therapy:

- Too frequent and repeated use of anthelmintics from the same class, over an extended period of time.
- Underdosing which may be due to underestimation of body weight, misadministration of the product or lack of calibration of the dosing device (if any).

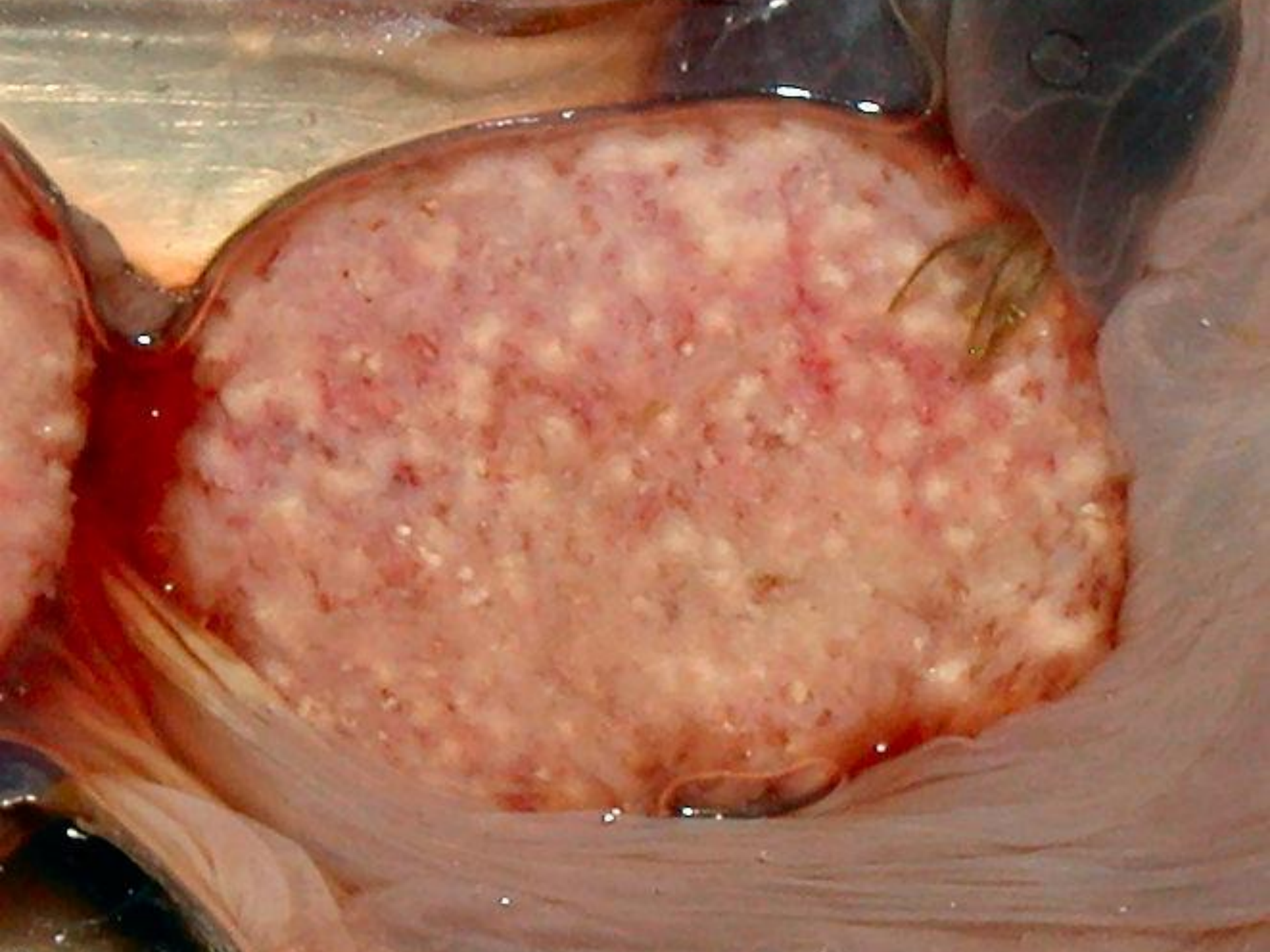
Toxoplasmosa

Toxoplasma gondii

- Orsök: Einkyknað snultidýr, *Toxoplasma gondii*.
- Smitta: Høvuðsvertur: Ketta
Millumvertur: Mest sum øllonnur súgdýr, fuglar og fólk. Sjúkan er ein zoonosa.
- Sjúka: Lambskjóting í síðsta trimestri, deyður ella veikur burður.
- Fyribyrging: Syrgja fyri at ketta, serliga kvidnar kettur og kettlingar, ikki sleppa at fóðri og fóðurtrogum.









Skurv

Virussjúka, (*Parapoxvirus*).

Blóðlopin kambfjødur um kinnklovar, varrar, á sná. Eisini um fætur og júgur. Eingin viðgerð.

Kann smitta fólk og elva til svullir og sár, hundaland.

